

Ismeretterjesztés és statisztika

Másfél napos országos tanácskozást rendeznek Szegeden a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat megyei szervezetei, valamint a budapesti szervezet politikai munkatársainak részvételével. A tegnapi, kedden délelőtt a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában megnyílt értekezleten ott volt dr. Kónya János, a megyei pártbizottság titkára, Szabó G. László, a megyei tanács elnökhelyet-

tese, dr. Kurucz Imre, a TIT főtitkára is. Dr. Kiszely György egyetemi tanár, a TIT Csongrád megyei szervezetének elnöke nyitotta meg a tanácskozást, amelyen két témát vitattak meg a résztvevők. Tegnap a gépi adatfeldolgozás tapasztalatairól Molnár Zoltán, a TIT Csongrád megyei szervezetének titkára tartott előadást. A Társulat országos statisztikáját ugyanis Szegeden, a Központi Statisztikai Hivatal Számítástechnikai és Ügyvitelszervezési Vállalatánál dolgozzák fel. A másik előadást Tóth József, a KSH tudományos munkatársa tartotta. A statisztikai elemzés módszere címmel, összegezve az eddigi tapasztalatokat.

Az országos értekezlet résztvevői délután ellátogattak Újszegre, tájékoztatók a SZÜV munkájáról. A tanácskozást ma délelőtt folytatják.

Borítékon kívül

Maga a kifejezés szinte észrevétlenül nyert polgárijogot, amúgyis mindenre kapható nyelvünkben. Használjuk is nyakra-főre. Azok is, akik tudják, hogy mit jelent, mit szimbolizál; és azok is, akiknek sejtelmük sincs jelentéséről, ha halolnak róla, legfeljebb afféle szónoki blöffnek tartják. De hogy e két, nem éppen különös szó egymás mellé kerülésének, ha úgy tetszik, etimológiájának történeti maradják: tipikus népi szóalkotás eredménye összekerülésük, s afelől sem lehet kétségünk, hogy jóval a felszabadulás után fogalmazódott meg először. Előbb nem is ötlhetne volna ki senki, hiszen néven nevezni, csak azt lehet, ami van. Az 1945. előtti társadalom pedig (s minden magántulajdonra, kizsákmányolásra épülő társadalom), amit csak lehetett elvett, s nem arra spekulált, hogy minél sokrétűbben adjon állampolgárainak.

arról, hogy azért megint többet tudunk a tejbe aprítani. A több mint ötmillió bérből és fizetésből élő honfitársunk átlagkeresete, az elmúlt évben 3440 forintra rúgott, s akkor még ehhez jön a hús- és tüzelőár-kiegészítés. Ez az a pénz, ami fizetésről-fizetésre bent lapul a borítékban.

Ma már természetes

És mi van a borítékon kívül? Hát nem lenne könnyű felsorolni, hiszen annyiféle ma már a társadalmi juttatás: pénzben és természetben egyaránt. Csak hát ezt mindenki természetesnek tartja, olyannyira, hogy szinte nem is veszi tudomásul, s elfelejti hozzáadni a jövedelméhez. Hogy nem kell hónapról hónapra külön borítékot nyitni az esetleg szükséges egészségügyi ellátásra, a gyerekek iskoláztatására, s hogy hazánkban teljes a társadalombiztosítás: kiszámolta már valaki is, hogy éves szinten mennyi megtakarítást eredményez mindez a családjának? Pedig az így megtakarított pénzből lehet differenciáltabb minden háztartás költségvetése, juthat több a kulturális, a közművelődési, az üdülési borítékba. Ebből lesznek vagy részben ebből az üdültelek (jelenleg pontosan 350 ezer van magántulajdonban, minden 30. állampolgár „földbirtokos”), s ezáltal vesztette el luxusjellegét a személygépkocsi. Csak emlékeztetőül írom ide, hogy jelenleg már 700 ezer gurul az országban magánrendszámmal, míg 1952-ben mindössze 10 ezer autótulajdonos volt. Huszonegy évvel ezelőtt félmillió forint ha volt a takarékbán, most meg már több mint 107 milliárdot spórolunk össze, anélkül, hogy bármiben is hiányt szenvedtünk volna.

14 és fél havi fizetés

Nagyon is konkrét hát ez a sokak által közlegyintéssel

elintézett társadalmi juttatás. Aki még mindig nem hiszi, töprengjen el az itt következő szám adatokon. 1960-tól 1976 végéig a pénzbeni és természetbeni társadalmi juttatások mértéke 18,4 százalékról 28,7 százalékra emelkedett! Forintban elbeszélve ugyanez még tetszetősebb, hiszen az egy lakosra jutó 2185 forint értékű társadalmi juttatás időközben 8997 forintra hízott. Ami a 3440 forintos átlagkeresetet alapul véve több mint két és fél havi többletkeresetet jelent. Mintha 12 hónap alatt 14 és fél havi fizetést kapnánk! A szép summa kétharmada társadalombiztosítás: nyugdíj több mint 1,9 millió öregeknek, családi pótlék 1 millió család 1 millió 920 ezer gyermeke után, gyermekgondozási segély csaknem 300 ezer kismamának, a dolgozó nők 13 százalékának, táppénz mindannyiunknak, terheségi-gyermekágyi segély, anyasági segély, úti-költség-térítés, temetési segély, gyógyszer fillérekért, vagy térítés nélküli csecsemője, orvosi, kórházi, rendelőintézetű ingyenes ellátás, gyógyászati „segédeszközök a rászorulóknak, fogpótlás, gyógyfürdő.

S akkor még nem említettem a különféle segélyeket, az ingyenes szakszervezeti jogi tanácsadást, a megannyi államilag jócskán dotált árufelvételeket, szolgáltatást. Utóbbiak közül csupán egyet emelek ki, a szinte eszmei díjazású bölcsődei és óvodai ellátást. Túl azon, hogy 10–15 forintért vigyázzák, táplálják, okosítják gyermekeinket, lehetőleg nyílik az egykori konyhához-háztartáshoz láncolt nők munkába állására. Ami háztartásonként mégis csak egy újabb keresőt jelent! — nevezhetjük nyugodt lelkiismerettel társadalmi vagy, ha úgy tetszik borítékon kívüli juttatásnak.

Kertész Péter

Munkák és munkások

MUNKÁSOK KÖZÜTT címmel kiállítás nyílt a Juhász Gyula Művelődési Központban annak az öt szegedi festőművésznek alkotásaiból, akik a városi párt- és tanács szervek kezdeményezésére szocialista szerződést kötöttek szegedi vállalatokkal. Két éve a KSZV Újszegedi szöveggyárával Cs. Pataj Mihálynak, a Szegedi Jutáru- gyárral Novák Andrásnak, a Szegedi Kenderfonógyárral Zoltánfy Istvánnak, a Szegedi Ruhagyárral Zombori Lászlónak, a Szegedi Szalá- migyár és Hűsömbinál Dér Istvánnak van szocialista szerződése. E kapcsolatból olyan értékes munkák születtek e rövid idő alatt, mint Zombori és Zoltánfy pannói, s tagadhatatlan, hogy a munkások között szerzett friss élmények belejátszottak Novák Andrásnak a városi pártbizottság nagytermébe készített faliképe motívumvilágába. Az idén tovább gyarapodik a sor. Cs. Pataj Mihály és Novák András közül az üzemekben hasonló feladatra. A kapcsolatok

nemcsak megszilárdultak, de legtöbb helyen valódi tartalommal telítődtek. Nem véletlen, hogy egy-egy tárlat képei előtt így szólnak a munkások: „a mi művésznünk”, vagy kint a gyárban, az üzemcsarnokban „művész elvtárs”-nak szólítják őket. Ez a bizonyíték, hogy a munkások közösségek megtisztelő bizalmával jól élnek a festők, emberileg és művészig is helytállnak.

A mostani tárlat legfőbb célja — így is hirdetik — a két éves kapcsolatból született alkotások bemutatása. Itt azonban tartozunk az igazságnak annyival, hogy elmondjuk, a kiállított művek legnagyobb része a szerződés megkötésénél jóval régebbi datálású, inkább nevezhetnénk munkás témájú képek gyűjteményének, mint a szocialista szerződések mélyebb tartalma művészi megnyilvánulásainak. A tárlat azért nem haszontalan. A kiállító alkotók legjobb formáját mutatják, reprezentálják az egyes művészek sajátos világát is. Csak remélhet-

jük, hogy a kiállítást megtekintve, más szegedi nagyvállalatoknak is kedve kerekedik a kapcsolatok felvételére, kiszélesítésére, hiszen van még üzem is, arra alkalmas művész is Szegeden.

EL A SZEGEDI GRAFIKA — fogalmazhatja meg a figyelmestől tárlatátogató. Hírt adunk róla, hogy művészi munkájuk magas színvonalát elismeréseként a Bartók Béla Grafikai Körből megszűlelt a Szegedi Grafikai Stúdió. Már bizonyosságot is szolgáltatott, hiszen nem is olyan régen bemutatkozott Palásthy Klára, a közelmúltban — először Hódmezővásárhelyen, ezekben a napokban pedig a Sajóköz művészklubjában — Czákó János, a Közművelődési Palota kupolájában pedig a napokban nyílt meg Szekeres Ferenc grafikai tárlata.

Szekeres Ferenc rézkarokat, cinkmaratásokat, linómetszeteket és kombinált technikával készített lapokat mutat be. Témái, képcímei meghatározzák érdeklődési világát. Az emlék, az álom, a lebegés szürrealis dobozait nyitják képeinek asszociációs pályáit. Nem véletlen, hogy szellemi példaképnek tekintik, s szép lapokkal tisztelgünk Proust és Gulácsy Lajos emlékének. Legjobb formáját kombinált technikával készült lapjain mutatja. A konkrét formavilág variációi, a finom felületi játékok és a gondolatok társítására alkalmas mondanó tartalmas harmóniában valószínűleg meg. S hogy humora, mégpedig okos és gondolatgazdag humora van, azt a Sárgapocak-sorozatának szellemes lapjai bizonyítják. Az azonos motívumokból kialakított új variációs rendszerek, az állandó és változó képi elemek tartalmaznak kapcsolják össze ezt a sortozatot.

A Sajóköz művészklubjában, Czákó János tárlata jó összehasonlítási és bizonyítási alapot szolgáltat. Felfedezhetők a közös jegyek épp úgy, mint az egymást elválasztó, az egyéni hangra figyelő kísérletek. Ok ketten már nemcsak ígéretei a kortárs szegedi grafikának!

Tandí Lajos

Járásai kulturális szemle

A szegedi járási úttörőnkönség tegnap, kedden a szegedi MÁV művelődési otthonban rendezte meg a járási kulturális szemlét. Az úttörők és a kisdobosok versenyt körzeti bemutatók előzték meg, a legjobbak innen kerültek a járási szemlére. Három kategóriában mutatták be műsorukat: népi játék, néptánc, színjáték. A szemlélt Horváth Klára járási úttörőnkönség nyitotta meg. A bemutatott műsoro-

kat a zsűri a következőképpen értékelte: a néptánc kategóriában aranyoklevelet kapott Üllés és Röske, ezüstöt Deszk és Kistelek, bronzot Kübekháza és Zsombó egy-egy csoportja. A színpadi játékok kategóriában aranyoklevellel jutalmazták a sándorfalviakat, ezüstöt kapott Bordány, Balástya, Sándorfalva, Mórahalom és Kistelek egy-egy csapata, a bronzoklevél tulajdonosai Újszentiván és Szatymaz úttörői.

Újabb kapukat nyitogat Szegeden a közművelődés, most éppen a Közművelődési Palotában. Régóta a kultúra két leglátogatottabb közintézményének számít a könyvtár és a múzeum, irás szerinti feladatát akkor is teljesítené, ha továbbra is azt csinálná, amit eddig: könyvet adna az olvasónak, és kiállítást rendezne a látogatóknak. Csöndes elmélyülés otthona mindkettő, mégis, egyre gyakrabban kapunk meghívót olyan rendezvényre, ahol nem a csönd, hanem a megfontolt beszéd segíti az elmélyülést.

A Móra Ferenc Múzeum díszes nagytermében új so-

rozat kezdődött hétfőn: a város nagy tudósával találkozhatnak az érdeklődők. Úgy-ahogy ismerjük Szegedet, akik naponta falai között járunk, itt élünk és itt dolgozunk de a szellemi élet műhelyeibe ritkán tekinthetünk be. Múltán híres tudósok sora hirdeti Szeged nevét szerte a világban, kitűnő alkalom, hogy velük az is találkozhasson, aki legfőbb tudományos közleményeikhez juthat hozzá, vagy azokhoz sem. Meg kellene ismernünk városunk tudósait együtt — ez a gondolat vezethette a múzeum dolgozóit sorozatuk elindításakor.

A sorozatnyitó hétfői beszélgetésen Bálint Sándor, a néprajz nyugalmazott professzora szülővárosáról, az emberi tisztességről, a humanizmusról Szegedről beszélt többek között, és a hiteles visszaemlékezés varázsával arról, hogy a hitlerizmus szorítását érő Móricz Zsigmond hogyan fordult regényalakjára hűstört kereső szegedi úttörő népi igazságot osztó és védő Rózsa Sándor felé. A kultúra kisebb szervezeteiben él — csupán egy fél mondat a beszélgetésből, de nyilván a tervezett sorozatra is vonatkoztatható: egyik szervezete lehet a kultúrának.

H. D.

Romantikus est

A német romantikának szentelte hétfő esti bérelti koncertjét a filharmonia. A szegedi szimfonikusokat Pál Tamás vezényelte a színházban, ahol rangos külföldi szólistát is üdvözölhetünk: Václav Hudeček cseh szlovák hegedűművész személyében.

Bevezetőként Schumann: Manfred nyitányának akkordjai csendültek föl. A romantikus zeneszerzők szívesen fordultak az irodalomhoz inspirációért, kiváltképp Schumann, aki maga is írónak készült. Ez a nyitány — mely Byron önéletrajzi jellegű drámai költeményére írt kísérőzene előjátéka — a leg-szenvedélyesebb, legdrámaibb talán a szerző életművében: megrázza fejéje ki a költemény mély és bonyolult lélekrajzát. Pál Tamás precíz, a mű biztos ismeretében, lankadatlan lendülettel és nagy figyelemmel irányította zenekarát. Elképzelései világosak voltak mind az értelmezés, mind a megszólaltatás szempontjából. Brahms: D-dúr hegedűversenye nemcsak a virtuózok híres próbaköve, hanem a hangszer irodalmának egyik legnagyobb becsben álló, következőképpen igen gyakran játszott darabja is. A szólista, az immáron világhírnévre szert tett fiatal Václav Hudeček, a versenyű interpretálásával szemben támasztott valamennyi követelménynek tökéletesen megfelelt. Professzionista felkészültsége természetességgel, magától értetődő tökéletes

hangképzéssel párosult. Játéka mindvégig meggyőző volt, ám különösen az első és harmadik tételben magával ragadó (a második tétel oboaszólóját Nagy Imre játszotta). A zenekar — avatott együttes benyomását keltően — méltó társa volt a szólistának.

Szünet után Schubert 19 éves korában írt B-dúr szimfóniáját hallottuk. Ez a négytételű mű a késői mozarti stílust követi; elbűvölő a hallgatóságot, és szeretetreméltóvá teszi a szerző korai alkotásaiból is az a frissesség és báj, amely oly ellenállhatatlannul hat például a második tételben. Talán az est leg-egységesebb produkcióját Pál Tamás határozott zenei elképzelései szavatolták. Veszélytelével pontosan, felszabadultan, ugyanakkor a szenvedélyt és nagyvonalúságot sem nélkülözve irányította zenészeit, s mintha a zenekar tagjai is érezték volna, milyen gazdag lehetőségük nyílik a bizonyításra: tisztá-intonációjú, koncentrált játékaikkal segítették sikerre a művet.

T. P. L.

Múzeumi beszélgetések

Éneklő ifjúság

A városi tanács vb művelődési osztálya, a KISZ megyei és városi bizottsága, a szegedi karnagyklub, valamint a Szeged városi Családi és Társadalmi Eseményeket Rendező Intézet három napon át a József Attila Tudományegyetem Ságvári Endre gyakorló gimnáziumának nagytermében rendez meg az Éneklő ifjúság hangversenysorozatát. Ma, szerdán délután 4 órai kezdettel 14 szegedi iskola fiatal énekesei mutatják be műsorukat. Holnap, ugyanebben az időpontban 8, holnapután pedig 3 órától 12 kórus lép fel majd. Az általános iskolák, a gimnáziumok, a József Attila Tudományegyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola énekkarain kívül a koncertsorozaton vendégszerpel a pécsi városi tanács vb társadalmi ünnepségeket szervező irodájának Erkel Ferenc kamarakórusa is, Kertész Attila vezényletével. A nagyszabású rendezvénysorozat előtt a különböző kórusok repertoárjait nézegetve nyugodtan jöhetnek: minden bizonnyal színvonalas, az éneklést kedvelő közönség minden igényét kielégítő három nap következik — a jövő fiatal dalosainak jövőtől.